

© Robert-Jan Asselbergs - Waarom bijvoederen?

Reportage

Bijvoederen voor akkervogels - tips & tricks

► Tekst: Kathleen Vanhuysse - Kenniscentrum HW

Hedendaagse landbouwmachines en landbouwmethodes laten vaak niet genoeg voedsel achter op het veld in de late winter en de vroege lente. In de periode februari-april kondigt zich dan ook in vele gevallen een periode van hongersnood aan voor onze akkervogels. Door bij te voeren help je akkervogels over deze moeilijke periode heen. De Game & Wildlife Conservation Trust (GWCT) toonde via onderzoek aan dat bijvoederen tijdens de winter de lichaamsconditie van ons vederwild ten goede komt, het broedsucces bij fazanten laat stijgen, de verspreiding van het vederwild in de late winter reduceert én de jachtoogst doet toenemen.

In Engeland is bijvoederen een veel toegepaste beheertechniek bij wildbeheerders en natuurbeschermers. De techniek is er zelfs opgenomen in hun 'environmental schemes' (het Britse equivalent van beheerovereenkomsten). Landbouwers kunnen er zelfs geld krijgen als ze een bredere range van akkervogels bijvoederen. In ons land wordt bijvoederen op vrijwillige basis toegepast, in het vrije veld in hoofdzaak door jagers. Daarnaast wordt bijvoederen voor akkervogels soms ook toegepast door andere natuurbeschermers, bijvoorbeeld door de leden van Werkgroep Grauwe Gors, die eveneens merken dat in de late winter (te) weinig voedsel op de akkers te vinden is om de populaties van akkervogels te onderhouden.

Bijvoederen kan, zeker indien niet gekoppeld met een controle op pestsoorten, ook soorten aantrekken die je net niet wil verder

helpen. Het gaat dan onder meer om nestpredatoren zoals ratten en kraaien. Als je bijvoedert, is het dan ook nodig om het gebruik van de

voedertoestellen door deze soorten te ontmoedigen en om een bestrijding van deze soorten te doen.

Dekking aan voedertoestellen

Voorzie dekking in de omgeving van de voedertoestellen. © Kathleen Vanhuysse

In de omgeving van het voedertoestel moet dekking aanwezig zijn. Ideaal zijn groepjes lage struiken (struweel). Plant groepjes struiken aan met bijvoorbeeld drie hondsrozen, één sleedoorn, één meidoorn en twee à drie wilde

ligusters. Perfecte dekking, landschapelijk mooi en 100 % inheems! Best plaats je de sleedoorn in het midden: hazen prefereren deze soort en aan de buitenkant wordt de struik gemakkelijker aangevreten.

Heb je zelf geen land in eigendom, en ziet de landbouwer of eigenaar struweel niet zitten op zijn land? Er bestaat ook een 'verplaatsbare variant'. Zaag de top weg van enkele oude kerstbomen en plaats ze omgekeerd op het terrein in de omgeving van het voedertoestel. Opgelet: op stroken waar de landbouwer een beheerovereenkomst heeft gesloten met de VLM is dit niet toegelaten.

Voedertoestellen voor patrijzen plaats je best in het open veld of langs een (lage) heg.

© Kathleen Vanhuysse

Waar bijvoederen?

Voedertoestellen voor patrijzen plaats je niet in bossen en houtkanten, zoals vaak gedaan wordt voor de fazant, maar in het open veld of langs een (lage) heg.

Zowel vederwild als zangvogels hebben een voorkeur voor voedertoestellen die geplaatst zijn langs een heg. Jammer genoeg worden deze locaties ook geprefereerd door ratten. Indien je geen rattencontrole kan uitvoeren plaats je de voedertoestellen dan ook beter in het open veld, binnen een afstand van 40 meter van kwaliteitsvolle dekking zoals struweel of wildakker. Als er op het perceel in kwestie een teelt staat, mag de hoogte van het gewas maximaal 15 tot 20 centimeter bedragen.

.....
Voedertoestellen in het open veld worden veel minder gebruikt door ratten, terwijl patrijzen, fazanten en allerlei zangvogels deze voedertoestellen wel zullen gebruiken.
 .....

Op het eerste zicht lijken ze misschien nogal 'open en bloot' te staan. In de realiteit is het risico op predatie bij een dergelijk voedertoestel echter zeer gering. De vogels zien luchtpredatoren immers perfect aankomen en hebben dan nog voldoende tijd om naar de dekking in de buurt te vliegen.

Tijdens het jachtseizoen plaats je de voedertoestellen best in de gebieden waar de vogels 's winters aanwezig zijn. Voor patrijzen zijn locaties in of vlakbij winterdekking ideaal. Tegen ten laatste begin februari verplaats je de voedertoestellen echter naar de geschikte broedterritoria in je jachtrevier. Voor patrijs - maar ook fazant - is dit bijvoorbeeld langs ruigtestroken met meerjarig polvormend gras of bij fauna-akkers die reeds het vorige jaar werden ingezaaid (bijvoorbeeld met Göttingermengsel). Ook de omgeving van laag struweel of lage heggen is in trek als broedterritorium voor patrijs. Fazanten vestigen zich daarnaast graag langs bosranden. Langs heggen en bosranden is het risico op predatie door grondpredatoren echter hoog. Voedertoestellen vlak bij heggen en bosranden lokaliseren is dan ook niet steeds de beste optie in onze streken, waar er weinig wettelijke mogelijkheden zijn voor de predatorcontrole van grondpredatoren. Als je nieuwe voedertoestellen plaatst in potentieel geschikte broedterritoria, heb je kans dat het vederwild zich in de omgeving hiervan gaat vestigen.

Een heel belangrijk aandachtspunt bij het bijvoederen, is dat je het voedertoestel regelmatig (over kleine afstand van bijvoorbeeld 20 meter) moet verplaatsen. Idealiter doe je dit om de 7 à 10 dagen, indien dit

niet mogelijk is om de 2 à 3 weken en MINSTENS als er rattenholen onder het voedertoestel zijn. Verplaatsen is nodig om twee redenen:

- Om ziektes te voorkomen (als voedertoestel lang op dezelfde plaats staat, neemt de kans op ziekte-overdracht tussen vogels te veel toe)
- Om de rattenpopulatie niet te veel in de kaart te spelen. Als er rattenholen komen onder het voedertoestel, is het essentieel dit te verplaatsen.

Voor patrijzen plaats je minstens één voedertoestel per klucht of, na de paarvorming, per paar in het jachtrevier. Voeder je fazanten bij, plaats dan in de late winter en het voorjaar minstens één voedertoestel per territoriale haan in het jachtrevier. Tijdens het jachtseizoen volstaat één voedertoestel per 15 tot 20 vogels.

De voedertoestellen verplaatsen naar hun voorjaarspositie doe je wanneer je patrijzenparen en territoriale fazanten begint waar te nemen in de vroege lente. Verplaats de voedertoestellen echter nooit tijdens of vlak voor een koudegolf.

Wanneer bijvoederen?

Bijvoederen is een must tijdens de koude wintermaanden. Voornamelijk in de periode februari-april is er in ons moderne landbouwschap maar al te vaak een tekort aan voedsel.

Bijvoederen doe je in de periode van oktober tot april/mei. Vanaf half april hoeft je het voedertoestel niet meer actief bij te vullen en laat je de nog beschikbare voedselvoorraad gewoon opgebruiken door het wild.

Jaarrond voederen is in de meeste situaties niet echt noodzakelijk. In de zomer is er doorgaans voldoende voedsel aanwezig voor wild en akkervogels. Het is – in het bijzonder bij jaarrond voederen – opletten geblazen dat je niet vooral ratten, kraaien en andere soorten die voor problemen kunnen zorgen van voedsel blijft voorzien. →

De ideale voederton

© Kenniscentrum HWV

Voedertoestellen die voldoen aan deze beschrijving worden uitgetest in de beide Vlaamse demogebieden van het PARTRIDGE-project. Hierbij één van de eerste voedertonnen volgens dit concept in het demogebied in Ramskappelle, opgesteld door de jachtgroep Lombaert.

Voedertonnen zijn er in alle vormen en maten, en kan je gemakkelijk zelf knutselen. Koop je voedertonnen aan, dan zijn plastic tonnen met een schroefdeksel van 30 tot 40 liter een uitstekende keuze. Het schroefdeksel breekt minder snel af, waardoor het graan droog blijft en problemen met nat of beschimmeld graan niet optreden. Het relatief grote volume van de tonnen zorgt ervoor dat je de voeder-

plaats niet elke dag moet verstoren om nieuw voedsel te voorzien. Het volstaat meestal, ook in wildrijke streken, om de ton ongeveer om de week bij te vullen. In ieder geval moeten we zorgen dat er steeds voedsel voor wild en akkervogels beschikbaar blijft en het voedsel nooit meer dan 2 dagen niet beschikbaar is. Anders verliest het bijvoederen zijn nut.

Voederspiralen mogen niet te hard meegeven, maar ook niet te stroef zijn. In dat laatste geval zullen fazanten bijvoorbeeld hard pikken tegen de spiraal zodanig dat een hele hoop graan tegelijk uit het toestel valt. Dit wordt ten zeerste gesmaakt door ratten, die je net niet wil aan het voedertoestel. Stroeve spiralen kan je beter maken door een metaaldraadje te bevestigen tussen de bovenkant en de onderkant van de spiraal en dit aan te trekken zodat de spiraal krom komt te staan. Bij pikken tegen de spiraal komt het voeder dan gemakkelijker en daardoor meer gedoseerd vrij. Door betonijzer te plaatsen rond het voedertoestel en daarrond gaas te bevestigen met een maaswijdte van minimaal 15 cm x 15 cm, maak je het voedertoestel minder aantrekkelijk voor kraaien en houtduiven. Patrijzen en fazanten hebben hier geen last van. Het is ook mogelijk om te werken met enkel betonijzer met maaswijdte van 15 cm x 15 cm. De volledige constructie is gemakkelijk verplaatsbaar en kan je via de betonijzers tijdelijk in de bodem verankeren. ■

Diverse akkervogels, waaronder ook patrijzen, profiteren van het voedsel in de wintermaanden. © Carlos Sánchez (GWCT)

Hoe bijvoederen?

Bijvoederen met voedertoestellen heeft enkele voordelen ten opzichte van het los uitstrooien van voedsel op de grond. Het risico dat niet-doelsoorten (zoals kraaien, duiven en ratten) meeprofiten van het bijvoederen is lager en het voedsel blijft droog over een langere tijd. Bovendien vergemakkelijkt de aanwezigheid van voedertoestellen de voorjaarstellingen van patrijs en fazant. Deze zullen zich immers niet zelden in de omgeving van de voedertoestellen bevinden.

.....
Als je bijvoedert voor fazant en patrijs is tarwe het meest geschikte voedsel.
.....

Tarwe wordt heel graag gegeten door deze beide soorten, is niet te duur en biedt een evenwichtig rantsoen met zowel koolhydraten, eiwitten als vetten. Naast fazant en patrijs profiteren ook geelgorzen en grauwe gorzen mee van de aangeboden tarwe. Als je voornamelijk bijvoedert met het oog op andere kleine zangvogels, dan is een mengsel van kleine zaden met onder andere koolzaad, rode en witte gierst en kanariezaad een betere keuze. ■

Dit artikel werd geschreven op basis van het document 'Guidelines for succesful gamebird and songbird feeding' van de Game and Wildlife Conservation Trust. Dit document werd in Groot-Brittannië opgesteld op basis van wetenschappelijk onderzoek in combinatie met de ervaring van de zogenaamde 'gamekeepers'. In het kader van het INTERREG-project PARTRIDGE wordt deze informatie uitgewisseld tussen de verschillende lidstaten en uitgetest in de demogebieden van het PARTRIDGE-project.

Download het volledige document (Engels) via <https://www.gwct.org.uk/media/706097/Guidelinesforsuccessful-GamebirdandSongbirdFeeding.pdf>

Lees meer over het PARTRIDGE-project via <http://www.northsearegion.eu/partridge>

GAMEBORE

Dark Storm

GAMEBORE DARK STORM STEEL-ULTIEME PRESTATIES

Ultieme prestaties voor jagers die alleen het allerbeste willen.

Met de Dark Storm Steel heeft Gamebore de overtreffende trap van de Black Gold staalpatroon ontwikkeld dankzij het selecteren van enkel de allerbeste componenten.

Deze patroon is SNELLER en KRACHTIGER dan gewone Black Gold maar is ZACHTER aan de schouder terwijl ze OPTIMAAL laadt en ejecteert.

De Dark Storm Steel premium jachtpatroon is uitsluitend beschikbaar in 12ga met een lading van 30 gram hagelnummer 4.

Bezoek de www.gamebore.com website voor meer informatie over de componenten die Dark storm maken.

Appermont
WAPENHANDEL

www.appermontguns.com

Wapenhandel Appermont NV
Holt 10, 3740 Bilzen, België. Tel: +32 (0)89 411139